

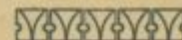
Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih



26. oktobra 1916



1. Za sprejem določene deklice pričakuje prihod Nj. c. in kr. Visokosti.

2. Deklica in deček deklamujeta ter podarita vidno ginjeni Nadvojvodinji šopek cvetlic.

3. Po sv. maši, pri kateri je prejelo 60 deklic sv. obhajilo, se poda visoka gospa v bolnišnico taborišča. - Štiri deklice nosijo z rožami okrašen baldahin, spremljajoč nadvojvodinjo po taborišču, druge deklice sledijo in šolska mladina stoji špalir.

4. Šolska mladina radostno pričakuje sprevid nadvojvodinje. (Predstojnik taborišča je c. kr. okr. komisar g. Zupančič, ljublj. rojak.)

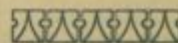
5. Slavnostno okrašena cerkev c. kr. taborišča v Brucku ob L.: glavni oltar.

6. Ožji pevski zbor z g. kaplanom Crnigojem na čelu.

7. Predstojnik z uradniki in deklicami.

8. Predstojnik z deklicami.

Slike iz taborišča v Brucku ob Litvi.



Slike z bojišča.

XXI.

Nekdo joče . . .

Spisal Stanko Bor.



V mraku sem zapustil svoje podzemsko prebivališče in zavetišče. Globoko sem zadihal sveži zrak in se pretegnil, da so zapokali sklepi. Tako prijetno in oživljajoče je deloval name čist zrak, kateremu je prilivala Soča iz svojih nikdar izčrpanih moči oživljajoče in hladno! Skočil sem iz jarka in hitel ob njem do strelnega jarka, ki je ležal v koruznem polju, nad njim vinska trta in breskve in jablane in slive. Jedilne skledice so klopotalo ob žlice, velika žlica ob velik kotel: kuhar je že prišel z menažo. Važno in tiho so jedli ljudje, le tuintam se je kdo obregnul na kuharja, naj mu da gošče, ne same juhe.

»Jeli dobra?« sem vprašal.

»Prilična!« so se oglasili, nekateri se hudo mušno nasmejali in prenehali par hipov jesti. Nasmejali so se, ker vedo, da bi nikdar ne spravil iz njih zatrdila, da je menaža dobra — naj bo najboljša in naj dobi vsak dve polni skledici, pri njih je vselej prilična.

Naslonil sem se na breskev blizu kuharja in poslušal njegove novice. Samo par sto korakov izza nas čepi in kuha podnevu, pa vendar ve, kaj se godi po svetu — bližnji okolici — bolj ko mi. Seveda so vse njegove novice važne in resnične — kdo bi le mogel dvomiti, da niso resnične, če jih je pa čul od gospoda računskega podčastnika, ali od trenskih vojakov, ki prihajajo vsak večer ne samo z jedili, ampak tudi z bogatimi novicami od »tam zadaj«.

Danes je pripovedoval, da je prišel snoči mlad fant iz one strani Soče, deloma prebrodil, deloma preplaval deročo vodo in prinesel važnih novic iz one strani. Sovražnik ga je hotel to noč odpeljati v notranjost svoje dežele, pa se mu je zdelo lepše in prijetnejše v najhujšem slučaju rajši utoniti v domači Soči ko zapustiti domačo vas in se pustiti odvesti.

»Iz tiste bele hiše ob cerkvi je doma!« je pripovedoval kuhar in kazal z dolgo in ogromno zajemalno žlico na tisto hišo. »Ne samo njega, vse ljudi iz one strani bodo v kratkem odvedli!«

Do tu je bila resnica, kar je pripovedoval — to sem tudi jaz že vedel včeraj ponoči — kar je še dalje pripovedoval, je bila njegova fantazija, oziroma fantazija njegovega neoporečnega vira: gospoda računskega podčastnika. Slučaj je pač tako vabljev, da se lahko sto in sto mogočih stvari pritakne in se olepša, zlasti če pada pripovedovanje hvaležnim poslušalcem na ušesa.

»Kaj si bil pri zaslišavanju tistega fanta, da veš vse tako natančno in podrobno?« sem vprašal.

»Ne, gospod poročnik, ali gospod računski podčastnik . . .«

Proti temu dokazu seveda nisem mogel ugovarjati.

»Četovodja, danes bomo kopali zvezni jarek do štirinajste stotnije — polovica ljudi; od druge polovice polovica gre v gozd, nareže protja in potem opleta strelni jarek prvega roja, da se zemlja zopet ne

Straža je nemirno prestopala in prisluškovala v teh trenutkih bolj nazaj ko naprej. Preveč vabljevito in zapeljivo so pač ropotale za njegovim hrptom žlice in jedilne skledice.

Ko me je zapazil, je obstal zravnano ko sveča in se pozorno zagledal v prostor predse.

»Kaj novega?«

»Nič!« je rekel, ne da bi se ozrl.

»Si že dobil menažo?«

»Nisem!« Sedaj se je ozrl in mi pogledal v oči ko da bi hotel brati iz njih, dasi sem že opazil, kaj se godi v njegovi notranjosti.

Tedaj je že prihajal tovariš, ki je že pojel menažo, da ga zameni, in mu je nesel menažo.

In tisti, ki je bil na straži, se ni mogel dalje premagovati. Smejati sem se moral, ko sem videl, kako rad bi skočil s svojega mesta tovarišu nasproti in pogledal v jedilno skledico, ali zapustiti svojega mesta ni smel. Ko je prišel tisti z menažo čisto k njemu, mu je kar iztrgal z rok jedilno skledico, zamrmral med zobmi: »Nič novega . . .« in že izvlekel žlico in mešal menažo.

»Si pa lačen!«

»Kako ne bi bil lačen . . .«

Pričakoval sem dolgega utemeljevanja, da je izključeno, da bi ne bil človek lačen, če ves dolgi dan ne dobi ničesar v želodec in samo misli na večerno menažo, ali očitno je imel sedaj važnejšega opravka, ko brez potrebe izgubljal čas s pripovedovanjem. Odložil je puško, pokleknil na desno koleno, postavil na levo jedilno skledico, in začel jesti z velikim tekom.

Naslonil sem se na žične ovire in se zazrl na Sočo in na vrt na obeh bregovih.

Vrt, bujen vrt ob obeh straneh modrozelenih reke! Drevje se šibi pod težo sadov, polje vriska plodovitosti in razkošnosti, kakor odsev Sočinih pesmi sanja zelenje v tihem mraku, kakor da so priplavale bele hiše na bistri reki iz pravljčnih gorskih votlin, se razgledale po lepi dolini in se ustavile, kjer jim je najbolj ugajalo, se blestijo iz zelenja. Zlasti tiste bele hiše onostran Soče! Od te strani se zdijo ko bel šopek v bujnih laseh pravljčne princese, ki sanja v bajno lepem grajskem vrtu v večernem mraku.

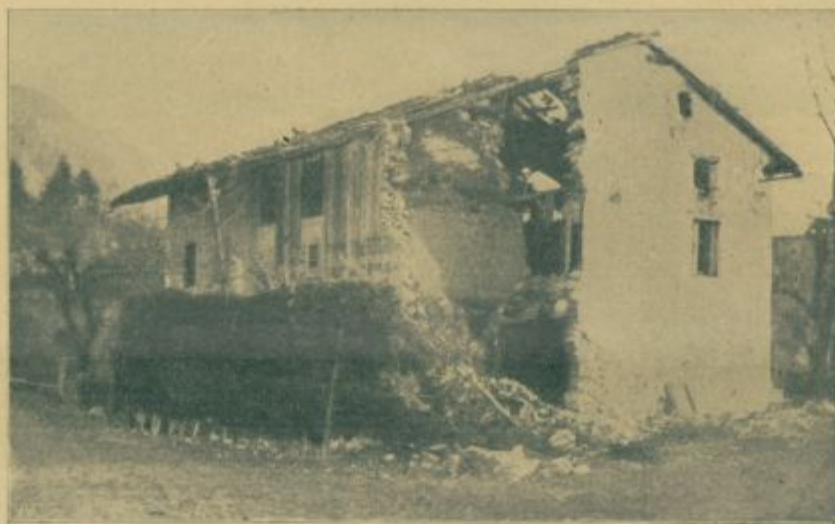
Soča šumi svojo pesem . . .

Kakor v posmehovanje večernemu mraku je počila ob Soči puška, krogla je odžvižgala v zelenje in med bele hiše onostran reke.

Okrenil sem se, sklenil roke na hrutu in koračil ob strelnem jarku proti desni. Ljudje so že pojedli in so odhajali na določeno delo; polglasna govorica, pritažen smeh, šala in dovtipi, zbadanje in prerekanje.

Šel sem od straže, potem sem krenil do tistih, ki so kopali zvezni jarek do sosednje stotnije. Delo je šlo urno in veselo izpod rok, zadeli so na čisto zemljo brez kraških primesi; to je pomnožilo dobro voljo in veselje do dela. Po dva in dva sta se razgovarjala, eden, ki je kopal, drugi, ki je izmetaval nakopano zemljo. Četovodja je hodil gori in doli ob njih in je gledal, dali bi bilo kje potreba poseči z oblastno roko in podčastniško veljavo in besedo vmes — pa ni imel povoda. Delali so pridno, preglasno niso govorili, prepira ni bilo, če je kdo pušil cigareto ali pipo, je bil pazljiv, da bi na tri korake nihče ne opazil ognja.

Poslušal sem nekaj časa razgovore, pokazal, kje naj naredo traverze, zana-



Tolminska slika — odbit hišni vogel.



Tolminska slika — na levi strani grad, na desni Vodil vrh, v ozadju Mrzli vrh.

podsuje, druga polovica odnese ovenele maske izpred strelnih jarkov drugega in tretjega roja nazaj do kuhinje, naseka sveže in zopet zamaskira jarke.«

»Razumem, gospod poročnik!«

Krenil sem po koruznem polju, preskočil par zveznih jarkov — labirint jih je bil po koruznem polju — in prišel na plano pri strelnem jarku drugega roja.

moval mesta, kako naj teče jarek, sprejel in odpustil zvezno stražo, ki je prišla od desne. Nato sem koračil par korakov po travniku, na katerem so kopali, in se zleknil v zeleno travo.

Mesec je izšel. Bajno lepoto je razlil s svojo svetlobo na soško dolino, v ta podolgovati kotel, poln tišine in sanj. Svetel pas je blestel po sredini ko srebrna verižica po belem vratu krasotice. Sanjavo je slonelo zelenje ob bregu in obdajalo bele hiše tajinstveno in kakor začarano.

Ni en strel ni motil tišine. Tam daleč doli od juga je sicer prihajalo zamolklo grmenje, ali ni me motilo in vznemirjalo, pri nas je bil mir.

Sklenil sem roke pod glavo.

Pesem Soče vode šumi; svetel pas je poln življenja in nemira, svetel pas je poln tajinstva; valčki se poigravajo, poskakujejo, premetavajo, plešejo, se radujejo; valčki šume tiho pesem, tajinstveno pesem.

Čuj, ali je pesem razkošja in veselja? Ali je pesem kljubovalna in odporna, polna moči in gigantskih sil in doslej svetu nepoznane jeklene vztrajnosti? ...

Čuj, ali je tožna pesem? Tožna, da trepečejo pri njenih zvokih tisoči v bolesti in tugi? ...

Tajinstvena pesem ...

Kakor prebrnjen iz sanj sem se hipoma sklonil. Zdelo se mi je, da je pretrgal obupen krik tišino.

Prisluhnil sem.

Krik, pretrgan in poln boleti je prišel od one strani Soče.

Skočil sem na noge in neodločen obstal. Od one strani Soče, iz tiste bele vasi je zadonel jok v mesečno noč in prišel do mene.

Obupen jok je bil ta jok, in mi je segel globoko v srce; ženska je jokala, sodeno po glasu.

Hitro sem pomislil, kaj bi moglo biti vzrok temu joku.

»Odpeljati hočejo prebivalce...« sem pomislil.

Ali že v tistem hipu se je vzbudil dvom v meni. Saj so vedeli, da bodo odpeljani; le poslušaj ta jok; kaj bi jokala tako obupno, krčevito, pretresujoče, če mora zapustiti svoj dom?

Kaj bi bilo torej? ...

Hipoma sem se okrenil in vrnil k ljudem, ki so kopali zvezni jarek. In potoma nisem hotel misliti na vse mogoče možnosti, zakaj joče.

Delo je stalo. Naslonjeni na lopate so prisluškovali joku. Četovodja je skočil k meni in mi naznanil, da nekdo joče onostran Soče.

»Saj čujem!« sem rekel in nemirno obstal in prisluhnil.

Jok je postajal glasnejši, ali i obupnejši, še bolj v srce segajoč.

Ženski jok...« je rekel četovodja kakor sam zase.

»Ženska joče...« je rekel eden iz jarka.

»Delajte dalje!« sem zapovedal, ali ko so že dvignili lopate, so za hip obstali, preden so zasadili železo v zemljo, in prisluhnil joku kakor bi naenkrat vzkliko v njih prepričanje, da je ta jok le nekak uvod k nečemu neznanemu, ki mora sedaj slediti joku.

»Jaz sem pri stražah ob žičnih ovirah!« sem omenil četovodji, da me ve poiskati, če treba, in sem že hitel. Vedel sem, da bom od tam razločneje čul jok in mogoče še kaj drugega: govorjenje ali razgrajanje.

Trikrat, štirikrat sem medpotoma obstal in napel ušesa.

Zdelo se mi je, da se je jok nekoliko pomiril; enakomerno, kakor v popolni resignaciji, kakor onemoglo, pojemajoče je donel v mesečno noč; kakor da ji je vzrok, zaradi katerega joka, v prvih hipih v obupnih vzklikih izčrpal moč jadicovanja, pa je samo še senca tistih prvih krikov ogorčenja, tuže ostala, več pri vsej grozoti vzroka, zaradi katerega joka, ne more spraviti iz sebe.

»Nekdo joče...« je naznanila straža.

»Čujem! Ali si čul poleg joka še kaj drugega? Govorjenje ali ropot?«

»Ničesar razun joka!«

Naslonil sem se na žične ovire in pozorno poslušal. Straža se ni ganila, mož je napeto poslušal in pridrževal sapo.

Pojemajoč jok, vedno tišji jok.

»Jaz ne morem razbrati ni ene besede, ni najmanjšega nemira. Ali ti kaj čuješ razun joka?«

»Prav ničesar!«

In zopet sem poslušal, mož na straži se je sklonil daleč nad žično oviro, da bi bolje čul.

Ali nisva mogla razbrati ni najmanjšega nemira na oni strani.

»Hudiča vendar...« je rekel major in udaril s palico ob tla in zopet poslušal.

»Praviš, da že četrte ure joče?« Ni me pogledal, ko je govoril, le poslušal je.

»Da, gospod major!«

»Ženska je!... Pri vseh peklenških hudičih, kaj se vrši v vasi!? Zakaj joče?...«

Molčal sem.

»Kaj misliš?«

»Morda jih hočejo danes odpeljati, pa jim je slovo od doma pretežko... Morda...«

Nisem zgovoril, major me je mimogrede pogledal, udaril znova s palico ob tla in postal nervozen.

»In tu ne moremo pomoči...«

»Ko bi mogli...« sem rekel polglasno, ali želja je bila prevelika, da bi jo mogel kdo izpolniti.

Šli smo doli do žičnih ovir, kjer sem stal prej in poslušal, ali kaj natančnega in razločnega nismo mogli ujeti v ušesa.

Možnosti, da bi mogli razjasniti zagonetni jok in po svojih močeh pomagali revni ženski, so mi švigale po glavi. Mislil sem: Če bi naznanili našemu topništvo... Ali že v drugem hipu se mi je zdela ta misel najnesrečnejša od vseh, zakaj kdo bo trpel največ, če začne topništvo z ognjem na hiše?



Palača »Venezia« v Rimu, avstrijska last, stanovanje avstrijskega poslanika pri papežu. Sedaj je to hišo ugrabila laška vlada.

»Morda bi doli ob bregu bolje čul?!« sem pomislil. Ali preden sem se odločil, je prihitel po koruznem polju mož, kateri je imel službo pri telefonu v mojem podzemskem bivališču in mi naznanil, da prihaja gospod major z našim nadporočnikom.

Hitel sem mu nasproti, se prijavil pri njem, naznanil, kaj dela vod in da se ni v odseku dogodilo nič važnega, samo iz vasi onostran Soče prihaja že skoro četrte ure neprestano obupen jok.

V tistem hipu, komaj sem izpregovoril, se je zarezal v naša ušesa pretresljiv krik, drugi, tretji krik, pretrgan, obupen, bolj v srce segajoč ko tisti prvi, ki sem jih čul.

Major me je prijel za roko, da se ne bi premaknil in ga motil v prisluškovanju.

Kriki so se izlili v obupen jok, zdajinzdaj hipoma pretrgan, da je v prihodnjem hipu tem huje vzplamtel.

Ali da bi...

Dasi sem pritisnil roko na čelo in hotel siloma iztisniti rešilno misel, nisem mogel najti ni najmanjšega izhoda. Soče ne more na tem mestu nihče pregaziti, plavanje je radi deroče vode s puško v roki nemogoče. Vsi drugi izhodi so ničla.

»To je čudno, da ni čuti nobenega ropota, ali klicev na pomoč, ali sploh drugih človeških glasov! Samo ta jok...« je pretrgal nadporočnik tišino.

»Saj to je ravno...« je pritrdil major.

Šli smo ob žičnih ovirah, postajali vsaka dva, tri korake in poslušali. Razlagal sem, kaj sem vse naredil v zadnjih nočeh, da izboljšam in ojačim utrdbe svojega odseka, in gospod major je našel vse v redu — menda niti ni dosti poslušal, kar sem mu poročal, ampak le pazil, da-li bo prenehal jok, ali se bo zgodilo kaj nenavadnega, čemur je ta jok uvod.

Jok je zopet pojema, umiral, ko da so moči uboge ženske že čisto izčrpane in ne more ni glasno jokati več.

Prišli smo do tistih, ki so kopali zvezni jarek. Zvedeli so že, da je major pri nas, in so brez besedice kopali in se niso dali motiti po obisku.

Gospod major je našel danes vse v najlepšem redu — tisti jok mu ni šel iz glave.

»Najstrožja pozornost, in ako bi se kaj pripetilo, takoj naznaniti! Tudi o tem joku, če kaj več zveš, poročaj!«

Podal mi je roko, ker smo že prekoračili mejo mojega odseka.

»Gospod major, pokorno naznanjam, grem doli do Soče k poljskim stražam, morda bom tam kaj več čul ali zvedel!«

»Le pojdi! Poročajš mi potem! Lahko noč!«

In ko je odšel major z nadporočnikom — opazil sem, da postajata na vsaka dva, tri korake in prisluškujeta — sem si dal prinesiti svoj revolver, razsvetljevalno pištolo in par razsvetljevalnih patron, ukazal dolgemu frajterju, da vzame puško in mi sledi.

Jok je že skoro popolnoma zamrl, le zamolkli klici so še poredko in komaj razločni prihajali do nas. Mislil sem ravno — plazila sva se skozi žične ovire — da pridem prepozno doli in ne bom mogel

Šel sem naprej čisto na breg do vedet, ali tu so še manj čuli, ker jim je šumenje vode odnašalo glasove in jih prevpilo.

Naslonil sem se v senci na drevo in sem napeto prisluškoval.

Razen šumenja Soče popolen mir, nič se ne gane na nasprotnem bregu, vasice skozi zelenje niti ne morem videti, jok je popolnoma zamrl ali ga pa ne morem slišati radi šumenja vode.



Otmar Černe

iz Št. Petra na Krasu, enoletnik, učit. kandidat, gojen. Marijanišča in član Marij. družbe, padel je 3. junija 1916 na tirolskem bojišču.

Vzorni sin-edinec, spavaj mirno; ne zabimo te nikoli!

»Če bi izstrelil eno razsvetljevalno patrono?« sem pomislil in odvezel frajterju razsvetljevalno patrono. Ali zopet se je oglašal dvom: Kaj ti pomaga pri tej mesečini? In kaj imaš od tega, če razsvetliš zelenje na onem bregu, do vasi izstrelek tako in tako ne seže, razen če ga izstreliš čisto vodoravno, v tem slu-



Ivan Pavčič

iz Bizovika, padel je na tirolskem bojišču 8. julija 1916.

Spavaj v miru!



Anton Snoj

iz Male vasi, padel na laškem bojišču dne 8. septembra 1916.

Nepozabni oče, počivaj v miru!



Franc Rems

iz Nevelj pri Kamniku, padel je 15. junija 1916 na tirolskem bojišču.

Snivaj v Gospodu!



Valentin Ferme

iz Št. Gotarda, padel na Ruskem dne 8. avgusta 1916.

Blag ti spomin!



Matevž Lipuš

iz Prible vasi na Koroškem, padel v Galiciji 3. julija 1916.

Svetila ti večna luč!



Franc Soban

iz Gorice, prostovoljec-kolesar, v bojih v Galiciji in na Tirolskem, umrl 5. sept. 1916.

Rahla ti tuja zemlja!

ničesar več čuti, ko se je zarezal pretrgan vrisk, poln groze in slednjega napora v ušesa.

Pretresel me je ta vrisk, da nisem dobro pazil in se ujel na bodeči žici in oprasnil na roki. In ker sem se hotel naglo izmotati iz teh bodečih mrež, sem se pri tej mesečni noči le še bolj zamotal in ujel, dasi sem drugače mogel na tem mestu v trdi temi brez pomoči skozi ovire.

Nervoznost se me je polastila. Ko sem se s pomočjo dolgega frajterja oprostil, sem kar hitel navzdol, planil preko ceste in po sredi cvetočega vrta proti vodi.

»Stoj! Kdo tu?«

Čul sem, kako je kretnja puške presekal zrak in bila nastavljena na moje prsi.

»Častnik!«

»Geslo!«

Povedal sem geslo, iz sence je stopil podčastnik, poveljnik poljske straže.

»Gospod poročnik, pokorno naznanjam, pri poljski straži nič posebnega, le onstran Soče nekdo joče...«

»Ali ste razločno čuli?«

»Prav razločno smo čuli samo klice, jok le nerazločno radi šumenja Soče.«

»Kako premikanje na oni strani, ali kak ropot, ali kako besedo, ki ste jo razumeli?«

»Ničesar, dasi smo napenjali ušesa, kolikor smo le mogli!«



A. Tisovnik

z Rečice, padel je dne 21. julija 1916 na laškem bojišču.

Počivajta v Bogu, brata-junaka!



I. Tisovnik

z Rečice, padel je začetkom avgusta 1916 na laškem bojišču.

čaju pa gre tako nizko, da ne dosežeš sredine vasi.

Dolgo časa sem napeto poslušal — zastoj. Zabičal sem strogo pozornost in šel do druge poljske straže. Rezultat mojega poizvedovanja isti. — Vrnil sem se na cesto in po cesti do tretje poljske straže. Ta sploh ni čula joka, ker so čisto blizu tiste ozke struge, kjer je šumenje vode glasneje ko drugod, in so tudi predaleč na desno od vasi.

Naslonil sem se na kamen in čakal dolgo, dolgo, da-li bi mogel kaj razbrati ali čuti iz nasprotnega brega.

je preveč vznemiril, da bi mogli skriti nemir in željo po razjasnitvi.

»Kopajte!« sem rekel temno.

Pojasnila ali besed pomiritve jim nisem mogel dati...

BOY.

Roman. — Španski spisal Luis Coloma. Prevel A. Kalan.

(Dalje.)

»Zelena ptica« ni bila ne strahopetna ne razburljiva: mrzla in poželjiva, kakor njen oče, je mislila samo na čenar in na latove. Preplašena je hitela skozi prazno prodajalno, prišla je na ozko, mokrotno dvorišče, od tod vodijo ene stopnice navzgor, druge pa navzdol v očetovo trgovino, ki je pa bila ono noč soba, kjer so se ljudje napravljali v maske. Vrata so bila na stežaj odprta in v sobi je vladala tema kakor v rogu. Marquita se je za hip zbala v tej temi in skrivnostni tihoti, vendar je šla naprej v pisarno in roke predse držala, da bi kam ne zadela. Tiho in boječe je klicala: »Oče, oče!«

Nikdo ni odgovoril... Stopila je korak naprej in skoro da ji je noga spodletela ob smolnati tekočini, ki je pokrivala tla. Iz previdnosti je prižgala vžigalico, ki jih je

imela vedno seboj ter se je sklonila, da vidi, kam je stopila. Z grozo je opazila, da stoji v luži krvi, in ko ji je že dogorevala vžigalica, je zagledala sredi sobe kup cunj, izpod njih pa je molela trda bela roka. Tam je imela tudi krvna luža svoj izvir.

Grozen strah spreleti »zeleno ptico«. Divje je zakričala in zbežala na cesto. Ponočni stražniki so takrat že odšli, prihiteli so pa k njej cestni pometalci, ki so šli s svojimi vozički proti hiši. Pod kupom cunj so našli brivca, na grozovit način umorjenega. Razbita mu je bila črepinja, rana iz bodala mu je zevala v vratu in v trebuhu je imel strašno rano, kjer se je videl s krvjo očrnel drob.

Pri njegovi pisalni mizi sta bila dva predala s silo odprta; v enem je bil srebrn in papirnat denar, vse nedotaknjeno, iz drugega, kjer so bili računi in drugi trgov-

»Seveda!«
»Družinski oče!«
»Družine boga Baccha, señora Petra, oče, sin in hudobni duh.«

»Tudi najbolj neumen sodnik mora morilca takoj poiskati.«

»Dajte in podražite pse nanj!«

»Eh, kaj če pa Bog, in vsi ljudje vedo, zlodja,« odgovori ženska vedno bolj divja. »Če pa je hči sama glasno na cesti zavpila...«

»Ali ste sami slišali?«

»Kako da ne bi slišala? Ali mislite, da imam ušesa zapečateni? — Pred vrati sem stala s smetmi, ko sta Mariquita in policijski komisar stopila iz hiše; temu je prav glasno rekla, da je bil to mlad gospodič od stanu...«

»Da, señor, da, señor!« je še glasneje kričala in se obračala k meni in grozila s

pravno ljudstvo, napravili revolucijo in bomo v bodoče še vse bolje uredili... Še tega se je manjkalo!«

Kri mi je šinila v glavo, ko je ženska to govorila. Takoj sem se spomnil čenč grofice Porrata, zadrege Celestinove, besed pisarjevih, ki sem jih mimogrede čul na vijugasti cesti, in to se je vse lepo skladalo v celoto kakor posamezni kosi igre, kjer si otroci sestavljajo hišice; v hipu se mi je vzbudila strašna slutnja, da je morda Marija z vsemi hudiči obdolžila Boya; četudi je bila slutnja nesmiselna, vendar je bila grozna.

Celo jaz sem moral na to sklepati, in dasi sem Boya odkrito ljubil, vendar sem se zopet in zopet vedno bolj vznemirjen spraševal, kje da je Boy prebil tretjo tretjino te usodne noči.

Vznevoljen in poln srda odhitim na



Zabava vojakov ob Jadranskem morju.



Brzovjavni oddelek vojakov.

ski papirji, je bilo skoro vse pobrano; na tleh je vse križem ležalo polno papirjev z noticami in raznih zastavnih listov.

Iz tega so takoj skleпали, da se tu ne more govoriti o roparskem umoru. — To vse mi je pripovedoval rokavičar nazorno, kakor to zna pravi Andaluzijec. Kdo da bi bil kriv umora, o tem ni ničesar povedal, tudi tega ni rekel, če je kaj upanja, da mu pridejo kmalu na sled.

»Ali se kaj ve, kdo bi ga bil umoril,« sem vprašal, ko sem mogel do besede.

»Kdo da bi ga umoril?« je dejal rokavičar, odločno govoreč. — »Pravzaprav vsakdo! Steklega psa ubije, kdor more, posebno če v denarnico grize, kakor je ta... Dvajset milj naokoli ni nikogar, ki bi mu ne bil dolžan in ki bi mu ne posvetil z veseljem na cestnem voglu z revolverjem... Čisto preprosto! Če si hočeš naprtiti sovražnikov, posojaj denar; in kar je lisjak zagrešil v enem letu, za to mora pokoro delati eno uro.«

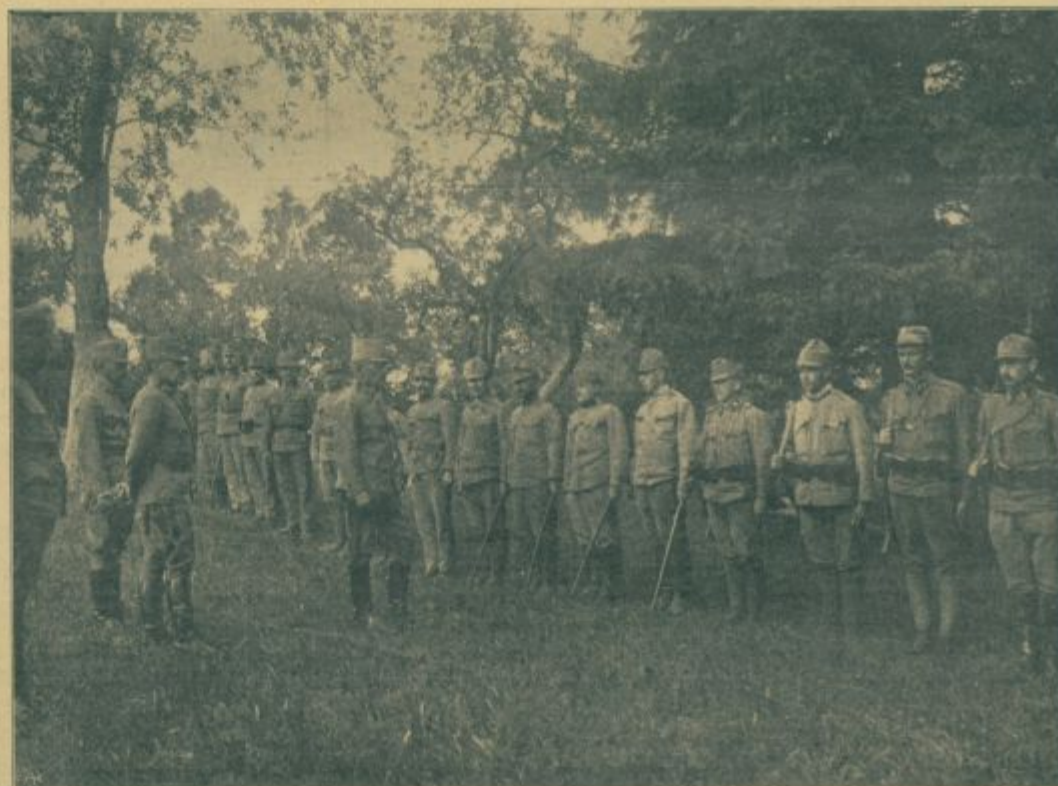
Med tem razgovorom se je nama približala majhna, krepka, z brkicami pod nosom porastla ženska, stara kakih petdeset let, ter se v moje veliko začudenje neprestano s silno jezo name ozirala, odkar me je rokavičar nagovoril z mojim imenom. Pozneje sem zvedel, da je bila to žena znane potepuha, ki je pozneje umrl v Kartageni v ječi; sama pa je vodila malo kramarijo.

Z nerazjasnjeno jezo je zrla vame, kakor bi mi hotela v oči prodreti, in je zaklicala rokavičarju kratko in določno, kakor je to pri Andaluzijcih v navadi:

»Bil je dober sosed.«

svojima dolgima rokama, prav kakor da sem jaz morilec. — »Visok gospodič, postopač, sin markija ali vojvode, ki je bil zadolžen pri 'Zelenem ptiču'. Na vislice z njim z vsemi njegovimi naslovi, če je bogatinom po godu ali ne, zato smo mi, samo-

cesto in med vpitjem ljudi, ki so kazali na dohod sodnikov, kakor da so v cirkusu ali pri bikoborbah, in vkljub temu, da mi je kri prav udarjala na senci, sem čul, kako je zaklicala kramarica blizu rokavičarja, name namigajoč:



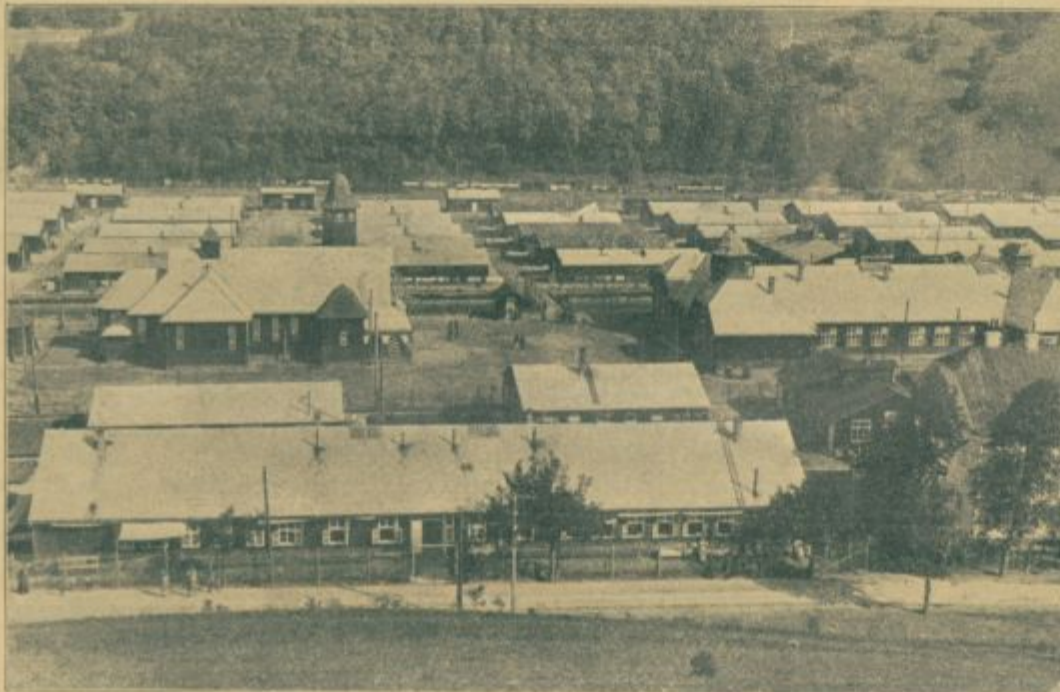
General Borojevič pri svojih četah. (X Slovenec Ant. Prislan.)

»Prav, če ga skrbi, naj se le praska. Ha, ta bi bila lepa! . . . To bi bilo všeč mladi opici, da bi ji še luščili pinijske jedrce!«

Od nasprotne strani je prišel po cesti preiskovalni sodnik. Štirje stražniki so s trudom pred njim delali gaz, za njim pa sta šla dva sodnijska služabnika, pisar in dva sodnijska zdravnika; prav od zadaj pa sta šla samaritanca z nosilnico na ramenih.

Ko zagledam sodnika, me je prevzelo veselje in upanje. Bil je dober gospod, četudi posebež, prijatelj in varovanec mojega strica, grofa de Astures; v njegovi hiši je tudi bil vsak teden enkrat na kosilu. Še izza svojih otroških let sem ga poznal in se često smejal njegovi nečimernosti; že bolj postaren bi bil rad še vedno lep in mlad; norčeval sem se iz njegove rokoko-elegantnosti, ki je bila prav v pristojnem razmerju s službo državnega uradnika. A v tem trenutku se mi je zdel visoki uradni klobuk, ki so mu ljudje zaradi njegove oblike rekli »ribiški koš«, kakor blesketajoča se čelada svetega nadangela Mihaela, in njegova nazobčana palica, kakor nebeska sulica, ki naj ono Mariquito ne le od satana in luciferja, marveč od vseh hudičev potlači v prah.

Skušal sem se približati uradniku, dasi sam nisem vedel, zakaj, in val gneče me je gnal tako spretno, da sem prišel



Begnunsko taborišče Steinklamm na Nižje Avstrijskem.

skoro do vrat »Dobrodelnega zavoda« v stranski ulici, kjer je moral sodnik v hišo.

Sodnik me je sredi množice opazil in ne da bi bil kaj zatajil uradniško dostojanstvo, ne da bi bil obstal na potu, me je gredeč mimo mene pozdravil po svoji navadi, stisnil mi je krepko roko in, kakor že leta in leta, kadar me je srečal, dejal:

»Dober dan, Paquito! Kako gre stricu? In kaj sicer?«

Pa ni čakal odgovora, seveda tudi meni ni prišlo na misel, da bi mu odgovoril. Valovi množice so se zopet sklenili za menoj in me potisnili med sodnijske služabnike. Ti so brez dvoma opazili, kako mi je sodnik krepko stisnil roko, in so to po svoje razlagali. Tako sem med njimi in med nosilnico prestopil prag in tako sem bil, a ne namenoma, z uradniki na kraju zločina.

Tu je bilo vse v temi. Le ojster, težak vzduh me je skoro omamil, bil je vzduh človeške krvi, ki mi je prvič šinil v nosnice.

(Dalje.)

Razno.

V zaledju.

Zdravnik, specialista za živčne bolezni, pripoveduje: »Moje ordinacijske ure so res zrcalo življenja v zaledju, življenja ljudi, ki trpe resnično pod pritiskom hudih časov in življenja ljudi, ki so si opomogli s krvjo in solzami drugih. Pride k meni mlada, cvetoča gospa. Še nikdar v svojem življenju ni tako žarela zdravja. Kaj hoče?«

Začne bojzljivo: »Smejali se mi boste.« Resno odvrnem: »Jaz se ne smejim nikdar človeku, ki išče pri meni pomoči.«

In ona pripoveduje hlastno: »Trpim na tem, da moram kupovati. Zdaj, ko je vse tako drago. Prej sem se oblačila prav skromno, zdaj me sili, da moram kupovati najbolj nabrana in najkrajša krila, da moram kupovati čizme z vratolomnimi petami, ki stanejo po sto kron. V trgovinah jestvin nakupujem na način, ki je naravnost blazen. Zaloge imam, da ne vem, kam bom ž njimi. Bila sem že več let skregana z neko osebo, sprijateljila sem se ž njo, ker mi pripomore stranskim potom do moke. Imam par žakljev pšenične mo-

ranjencem v rezervni bolnišnici, prej je treba seveda, da naredite strežniški kurz. Vaš soprog vam bo dal vsak mesec majhen znesek za malenkosti, recimo pet kron. Kar imate odveč moke, boste razdelili vojnim prehranjevalnicam . . .«

Ni mi bilo možno, da bi povedal svoje naročilo do konca. Vsa zaripela vsled gnjeva se je dvignila in me je obsula s pikrimi besedami:

»Kaj pravite?! — Pet kron na dan? To mi ne zadostuje za mazilo za čevlje. In moja lepa moka? In ves dan naj bom priklenjena k delu? Mi smo itak podpisali že vsa vojna posojila, podpisali smo toliko vsoto, kakršne vi še v svojem življenju niste videli. In kaj ni moj bratranec v vojni? Kaj nisem delila enkrat na kolodvoru ranjencem krepčila? Kaj nismo bili nabrali v našem šotoru velikansko vsoto o priliki derbijske pojedine? No, hvala lepa! Posebno popoldne nimam zdaj niti hipec časa. Moje lepe obleke! Kaj menite, da naj naredim ž njimi? Mar naj jih darujem vaši ženi?«

Govorila je in zapustila šumno sobo. Na vratih se je še obrnila in rekla glasno, da so slišali bolniki v čakalnici: »Nimam drobiža pri sebi. Jutri pojde moja kuharica mimo, pa vam plača ordinacijo.«

Zabeležil sem si: »Ozdravljenje bi bilo mogoče samo v slučaju, da naredi mož konkurz ali ko bi prišla gospa slučajno v koncentracijski tabor.«

Takih slučajev je mnogo. In naslednji tudi niso redki:

V sobo stopi mož ščetinastih brk in las in s ščipalnikom. Kar je povedal o sebi, je skrajno nasprotovalo vsem zahtevam našega časa.

»Jaz ne morem in ne dam ničesar za vojsko. To je, kar me muči. Sicer se počutim prav dobro, samo da me napada vedno bolj misel, da spadam v panoptikum. Denarja imam dovolj, vendar ne kupim nobenega vojnega znaka, še dvajset vinarjev nisem dal v vojne dobrodelne namene. Jaz sem videl vse cvetlične in oljčne dneve na Dunaju, nisem pa dal vinarja ne za oslepelce ne za Rdeči križ, gledal sem pa, da sem dobil zastoj vejico, ki sem jo nosil v dokaz, da sem se žrtvoval. Zdi se mi, da pljune vsak mimoidočih name. Je še kaj pomoči zame?«

Odvrnem mu: Gotovo, dragi prijatelj. Mislite si predvsem, da je vse vaše premoženje, da je vaša zložnost in celo vaše življenje odvisno od naših junaških bratiteljev, ki se mučijo v strelskem jarku. Sovražnik ne bi delal dosti komedij z vami, ko bi ga ne zadrževalo brezprimerno junaštvo vam neznanih bratov tam zunaj. Sovražnik vam ne bi pošiljal nemih prošnj v obliki razglednic, oglasov in nagovorov. Brezobzirno bi vas oplenil, morebiti tudi umoril. Dajte torej od tega, kar imate odveč. Naše varovanke so vojne ustanove za oslepelce, vojne sirote, pohabljenice. Karkoli bi tudi dali, ne čutite, da je le malo — skoraj nič proti temu, kar delajo oni tam zunaj za nas!«

Opazoval sem ga ostro. Bil je samo v zadregi, vendar se je trudil, da bi se držal primerno resno. Zategnjeno in obnavlja se je izjavil:

»Dal bom. Koliko in kje naj dam?«

»Dali boste vojnemu uradu za oskrbovanje sirot, za otročje vrte, zavodom za oslepelce, Črno-žoltemu in Srebrnemu križu. Vsakemu po desetisoč kron. Poleg tega boste podpisali vojnega posojila, kolikor vam je na razpolago.«

»Gospod doktor,« je stokal, »lepa hvala! Kaj sem vam dolžan?« — Dal sem

mu šek, nakazilo za zavod za invalide in rekel hladno: »Prosim, nakažite kaj namesto honorarja.«

Zabeležil sem si: Ozdravi ga samo beseda: 'sposoben'. Sam mora poskusiti kaj se pravi, trpeti in se bojevati za druge. — Izvedel sem pozneje, da je bil daroval pet kron in da je bil potrjen pri naknadnem prebiranju. —

Pride močan, starikav in rejen gospod. Toži, da je vedno nemiren, da mu sili kri v glavo.

Vprašam naravnost: »Česa se bojite?«

On odskoči v grozi: »Zaupno vam povem, prosim vas, gospod zdravnik, —



London: Westminster Hall — dvorana kraljevskih ceremonij; poleg angleški parlament.

deželna sodnija...« Lovil je sapo in se tresel — »veste, ko je bila začela kazati vojna svoje trgovinsko lice, sem opazil, kako so jeli delati dobičke z majhnimi poskočki cen na najpotrebnejše reči. Jaz tudi. Izprva počasi in previdno, čakal sem vedno dlje nego moji tovariši — ali ko sem bil enkrat v tiru, sem postal najhujši izmed vseh. Marsikako blago je izginilo po mojem delovanju za cele tedne iz trga. Ko se je zopet pokazalo, mi je neslo več kakor delnice zlatih jam. Bil sem vedno 'razprodan', če mi je tako kazalo. Nakupoval in prodajal sem pa tudi blago, ki ni bilo iz mojega področja in sem zaslužil pri tem neverjetno mnogo. Vsled tega vsega so mi odpovedali živci. Imam krasne zaključke pri jajcih, maslu in špiritu, ali tukaj v čelu me tišči in ne preneha...«

»Dobro,« mu rečem, »vi boste prodajali svoje blago skozi leto dni po ceni, ki jo je imelo pred vojno, v korist so državljanom.«

Popraskal se je po glavi. Nakrat iztrže uro iz žepa, vrže noto na mizo in plane skozi vrata, hité:

»Pol treh — ob treh moram biti v kavarni, kjer me pričakuje zastopnik. Gre se za žaklje za premog. Jesen se bliža in podraže se.«

Pogledam na noto. Bilo je načeknega nekaj nečitljivega, razbral sem samo besedi 'rabelj Lang'. Gotovo ga je treba takim ljudem.

Po svetu.

Svetovna vojska.

Uradno poročilo našega vojnega poveljstva je večkrat že prav posebno in na izreden način pohvalilo hrabrost in neustrašenost slovenskih junakov. Opetovano je bil s takim priznanjem odlikovan tretji vojni zbor, ki imajo Slovenci v njem veliko večino. Uradno poročilo z dne 13. oktobra zopet omenja, da v borbah na Krasu

naših inteligentov je tudi to klevetanje osramotila.

Celokupen naš narod je v svoji zgodovinski zvestobi tudi v sedanjih strašnih dneh pokazal in dokazal svojo neomajno zvestobo do smrti nasproti svoji avstrijski domovini.

Dogodkov z bojišča je zadnji teden veliko, ker se vrše na vseh bojiščih hudi boji, vendar odločitve ni donesel še nobeden. Na romunskem bojišču so naše čete večinoma povsod vrgle sovražnika iz Sedmograške; na mejah, posebno po prelazih, bijejo boje za prehode. Pri Predealu so naši že 10 kilometrov na sovražnikovi zemlji. Rusi so na raznih krajih zopet poskušali s hujšimi in močnejšimi napadi, pa so bili povsod odbiti.

Vroče dneve imajo sedaj posebno Bolgari v Macedoniji. Francoski general solunski Sarrail se je odločil za veliko ofenzivo. Na čelo je postavil kakih 70.000 srbskih vojakov, ki se seveda ljuto in pogumno bojujejo, da bi si napravili zopet pot v svojo domovino. Posrečilo se je sovražnikom, da so vzeli Bolgarom Florino; odtod so z velikimi silami prodirali naprej s ciljem na Bitolj ali Monastir. Bili so že blizu, a so jih zadnji teden v krvavih bojih vrgli Bolgari nazaj. V Macedoniji stvari silijo do dozoritve, ker se tam bliža v visokih gorah hitra zima, ki bo onemogočila vsa večja vojaška dela. Zdi se, da je Sarrail lepši čas že zamudil in da bodo druge čete razen Srbov zelo slabo porabljive za sedanje težke vojaške pohode.

Na francoskem bojišču angleško-francoska silna premoč doseže na tem in onem kraju kak uspeh, zavzame kak jarek, nekaj vasi, toda glavnega namena, predreti nemške fronte, tega ni mogla izvršiti vkljub sto in stotisočim izgubam, ki jih je doživela na tem bojišču.

Na Krasu se sedaj pripravljajo velikanski, odločevalni boji.

Darujte za Rdeči križ!



GOSPODINJSTVO.

Slanik se porabi lahko za marsikatero jed, treba ga je samo namakati, da vzame voda sol nase. Za namakanje je še boljše sladko ali kislo mleko. Ko se je namakal slanik šest ur, mu odreži glavo in plavuti, iztrebi kost in koščice in snemi kožo, nato ga namakaj še 12 ur, pa premeni parkrat vodo.

Redkvičina omaka. Olupi redkev in zribli, posoli in okisaj in primešaj malo olja. Namesto olja deneš lahko zmečkan krompir ali jabolko.

Testo za palačinke napraviš lahko brez jajec in masla; v $\frac{1}{4}$ litra mleka vtepi 16 dek moke, pobarvaj z žafranom, osladi in vmešaj polovico zavitka perilnega praška.

Več mila. Zavri 4 litre vode in zreži v krop 50 dkg trdega mila in 50 dkg navadnega mehkega mila, stresi v milnico še dva paketa sode za beljenje in zlij v njo dober $\frac{1}{4}$ litra sal-

mijakovega cveta. Postavi na ogenj in mešaj, dokler ne jame vreti, potem odmakni od ognja, da se kuha počasi. Raztepi dve žlici krompirjeve moke na mrzli vodi, vlij v milnico in odstavi, ko je prevrelo še parkrat. Vlij na velik krožnik in razreži, ko se je shladilo. Milo je prav dobro tako za pranje perila kakor za umivanje tal in ima prijeten vonj. Iz navedene količine pride 6½ kg mila.

Ječmen s fižolom. Ješprenček, ki ga dobivamo letos, ni tako droban, kakor smo ga bili vajeni pred vojsko, je pa bolj redilen. Seveda ni zdaj prešiča, da bi stopil vanj, pa je dober zabeljen ali z mlekom ali s češpljami. Slasten in redilen je tudi na ta način: ¼ litra ješprenja namoči zvečer, posebej namoči ¼ litra fižola. Zjutraj odlij vodo, nalij ravno toliko, da jo popijeta fižol in ješprenj, ko sta kuhana. Opari par pesti suhih gob, sesekljaj jih in pari na čebuli in maslu, potem stresi nanje fižol in ješprenj in kuhaj še en čas, potem zabeli z zarumenelimi drobtinami.



Strategi — vojskovodje pri pivu . . .

Ješprenju daj pri kuhanju zelenjave. Jed mora biti gosta. Še boljša je, če zmečkaš fižol in zaliješ ješprenj z njegovo vodo in zabeliš s smetano.

Kruh s cikorijo. Grenkljati odganjki vrtni ali divje cikorije so prav primerna namaz na kruh, ker vpliva cikorija dobro na želodec. Zreže se natenko in zmeša s kuhanim zmečkanim rumenjacom in smetano. Nato se nareže kruha in zmoli ena stran vsake rezine v vodi, potem se zloči dve rezini, mokra stran na mokro in se opeče na žrjavici, razpolovi zopet in namaže notranjo stran s cikorijino naseko in — če je — potrosi z ribanimi lešniki ali orehi. Tako se prebavlja laže težak vojni kruh . . .

Makov pečnjak. Naredi dobro kvašeno testo in ko je vstalo, ga razpelji za prst visoko po pekači, da snide tam še enkrat. Na vrelem mleku namoči par žlic zdroba, in ko se je napel, mu primešaj sladkorja in toliko zribanega maka, da bo gosto. Lahko primešaš še rozin ali lešnikov in oslastiš z vanilijo. To namaži na debelo na vstalo testo, pokropi z raztepenim jajcem in speci hitro.

Riba s sirom. Kilo slane ali sveže ribe očedi in razreži na kose, posoli in nakaplaj z limono. Naj stoji tako pol ure. Deni v kozico 6 dkg masti, in ko se je mast razbelila, stavi vanjo z žlico ribje kose, obračaj kose, da se lepo opečejo, nato natrosi precej zribanega sira, pokrij kozo in pari 15 minut. Nato naštopaj malo s papriko, zmeti na dveh žlicah vode žlico krompirjeve moke in dve žlici kislega mleka, vlij na ribo in prerdi vse skupaj.

Kostanjev kupec. Olupi 21 dkg surovih kostanjev in zribli jih. Zmeti 10 dkg sladkega in 5 dkg surovega masla, štiri rumenjake in malo vanilije, primešaj kostanj in nazadnje še

beljakov sneg. Stresi v modlo in kuhaj ¾ ure na soparu, potem oblij z razredčeno mezgo. Za obliv razprosti žlico mezge na dveh žlicah kropa. K jagodji mezgi prilij malo vina.

Lužne vode. Voda, na kateri so se kuhali makaroni, fižol, grah ali bob, so prav dobre za umivanje posode in volnenega blaga. V makaronovi vodi je milo, v fižolovi in grahovi, posebno v prvi, je nekaj lužnih soli.

ZDRAVSTVO.

Kukavičje korenine. Za opešan želodec, grizo in boleznj v mehuru si napravi lahko vsak domače zdravilo: Naberj jeseni gomolje kukavic, (Orehis mascula, militaris, latifolia, moris) opari gomolje, zdrigni z debelim platnom ali z nožem kožo iz njih, postavi jih v lončeni skledi v peč, kjer naj se suše 15 do 20 minut, dokler ne postanejo prozorne, nato jih naberj na nit in posuši do kraja. Posušene stolči v prah. Za zdravilo vmešaj en

¼ litra vinskega cveta in ¼ litra vode, žgane iz melise. Tega jemlji po 15 kapelj na sladkorju za krč, in če boli glava od zabasanih vetrov, za klanje in bruhanje. Tudi otiranje teh kapelj pomaga.

Za hude bolečine v želodcu. Prevri dve pesti lanenega semena in pest makovih glav na vodi, da bo gosta kaša in naveži gorko na želodec; če ne odneha, je treba še enkrat napraviti. Dobro dene tudi obkladek slane kropa. Ržena moka z gomilicami ali brnjevimi jagodami je tudi dober kot obližati obkladek. Za uživanje ni vsaka stvar, kadar se zvija želodec v bolečinah, ker lajik ne vé, kaj je vzrok boleznj. Ne škoduje pa žlica olja, makovega ali oljčnega ali malo melisinega čaja. Sicer pa je treba po zdravnika, posebno če se ponavljajo bolečine. Žganje ni dobro za uživanje, pač pa za otiranje in obkladek.

Pivo — vzrok zavapnenja žil. Profesor Rosin piše o tem: Preveč alkohola vpliva kakor strup na mnogo organov, posebno na srce. Srčno mišičevje se skrči in pokrije z maščobo, prožne mišice se posuše, namesto njih se naredi zavapnina. Vzrok tega je posebno pivo. Pivo iz Bavarske ima po 4 odstotke alkohola, kadar ga razpošljajo. Človek, ki izpije 2 litra pive, je zaužil 80 g čistega špirita, torej toliko, kolikor ga je v dvanajstih kozarčkih žganja. Akotudi je alkohol v pivu dosti bolj razredčen, ima vendar ravnosti učinek. Pri pivu pa sodeluje še velika množina vode, ki vpliva slabo na srce in kri. Kdo bi imel za dobro, da bi izpil dva litra vode v majhnih presledkih? Vsak bi se čutil napetega. Piva pa izliva vase neverjetne množine in ne misli, da se mu napihuje in širi vsaka žila, da opeša vsled tega srce. Samo mlado telo vzdržuje še nekaj časa poplavo špirita in vode, starejše osebe dobe večinoma razširjeno in opešano srce in zavapnene žile. Dobi se pač tintam človek, kateremu ne škoduje pivo, pa to so izjeme. Koliko pa je želodčnih boleznj in pljučnih katarov, katere dobi pivopivec, ko vrže ves razgret vase ledeno pivo?

Pregovori.

— Tvoja usta še niso sladka, če ž njimi rečeš: »med«.

— Neumen prijatelj ti je večkrat v večjo nadlego kakor pameten sovražnik.

— Ako kdo hoče v miru živeti, mora biti gluh, slep in nem.

del prahu na 60 delov krópa, mešaj in kuhaj, dokler ni sluznato. Tega dajaj ali jemlji večkrat po žlici. Kukavičja moka je tudi jako redilna. Na juhi ali na mleku, vodi, kuhana je dobro okrepilo za jetične, skrofulozne in grintave otroke in odrastle. Moka, ki se prodaja kot redilno zdravilo pod imenom »Salep«, bi morala biti iz korenin kukavic, ki rasto na vzhodu, je pa navadno le krompirjeva moka, za katero posuše krompir tako, da dobi moka rumenkasto barvo, ki je lastna pravemu salepu. In tak salep se plačuje kakor pravi.

Karmelitske kaplje za želodec in glavobol. 15 g melise, 15 g mete, limonovih lupin, korijandra, 10 g muškatovega oreška, 5 g žbic in 5 g sladke skorje namakaj na

Gospodarska zveza
centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani
registrovana zadruga z omejeno zavezo
Dunajska cesta (uradni prost. I. nadstr.)
priporoča svojo

ZALOGO vsakovrstnega kolonijalnega in specerijskega blaga —
ZALOGO najboljših mlekarskih izdelkov: sira, masla, kondenziranega mleka —
ZALOGO zajamčeno prstn. vina iz Kranjske, Štajerske, Ogrske, Hrvatske, Istre in Dalmacije, najboljše domače slivovke, tropinovca, konjaka in ruma. (Kleti v Sp. šiški št. 152) —
ZALOGO vsakovrstnih kmetijskih strojev. Strojniki vedno na razpolago —
ZALOGO raznih močnih krmil, gnojil, semen itd.

Knjigoveznica
Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani
Kopitarjeva ulica št. 6

priporoča

originalne platnice
za

Ilustrirani Glasnik

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bo šele po končani vojni.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovár.